

масштабних та цікавих інфраструктурних проєктів України, які реалізуються вже сьогодні і будуть завершені в найближчі роки. Проєкт фінансується за рахунок кредитів Європейського банку реконструкції і розвитку та Європейського інвестиційного банку. Крім будівництва ділянки метрополітену довжиною 3,47 км з двома станціями («Державінська» та «Одеська») проєкт передбачає будівництво електродепо «Олексіївське» зі сполучною гілкою 0,79 км, придбання 85 вагонів (які дозволять економити на електроенергії до 30 млн грн щорічно) та обладнання ліфтами (для маломобільних людей) станцій, зроблених відкритим способом.

Європейський банк реконструкції і розвитку також підписав кредитну угоду з КП «Тролейбусне депо № 2» (Харків) на суму 10 млн євро на закупівлю нових тролейбусів і придбання ремонтного та діагностичного обладнання. Пакет фінансування включає кредит Європейського банку реконструкції і розвитку в розмірі 8 млн євро і кредит Фонду чистих технологій в розмірі 2 млн євро. Умови контракту за цим проєктом передбачають також фінансування з боку міста в розмірі 2 млн євро. В умовах поточної цінової політики на українському ринку зазначений розмір фінансування дозволить придбати від 65 до 70 тролейбусів. На таку ж суму була укладена кредитна угода між КП «Тролейбусне депо № 3» (Харків) і Європейським інвестиційним банком. Строк позики – до 22 років (включаючи відстрочення погашення суми позики – до 3 років). Термін погашення позики рівними платежами – кожні шість місяців (до 19 років). Заплановане придбання тролейбусів може стати найбільшим поповненням парку за останні роки. Попередня партія нових тролейбусів була придбана напередодні ЄВРО-2012: 52 тролейбуси ЛАЗ Е301D1 та 22 ЛАЗ Е183А1. Ще раніше – протягом 2006-2007 років – були придбані 90 тролейбусів ЗиУ-682Г-016.02. Партія 2002 року була зовсім незначною – 8 тролейбусів ЗиУ-682Г-016 (012). У 2014 та 2018 роках також були куплені вживані тролейбуси Škoda 14Tr (18 машин) та Škoda 15Tr (5 машин).

ЗАГРОЗИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

М. С. НАУМОВ, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
А. Р. ДЯГІЛЕВА, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Ринок праці посідає особливе місце на ринку ресурсів, оскільки доходи від праці є головним ресурсом домогосподарств у будь-якій країні світу. Наприклад, за даними Державної служби статистики України, у третьому кварталі 2018 року заробітна плата в нашій країні становила 47 % від усіх доходів домогосподарств. Решта видів доходу істотно відставали: соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти – 28,9 %, прибуток та змішаний

дохід – 21,6 %, доходи від власності – 2,5 %. Разом із тим, ціна на ринку праці формується як і на будь-якому іншому: під впливом попиту і пропозиції. У свою чергу, попит на працю залежить від попиту на кінцеву продукцію, яка виготовляється за допомогою цієї праці, тобто є похідним. Низький попит на вітчизняну продукцію на внутрішньому ринку та специфіка попиту на експортну продукцію (яка є переважно сировинною, а отже, ціни на неї характеризуються значною нестабільністю) традиційно формували неналежний обсяг попиту на працю в українській економіці. Це призводило до відносно великого перевищення пропозиції праці над попитом на неї, тобто до безробіття. Істотні зрушення відбулись у зв'язку з євроінтеграційними процесами в нашій країні. Передусім, мова йде про спрощену процедуру виїзду українців до сусідніх країн, які є учасниками Європейського Союзу.

Виїзд українців на заробітки за кордон призвів до скорочення обсягу пропозиції праці на внутрішньому ринку праці і, мабуть, вперше за історію незалежності вітчизняні роботодавці масово зіштовхнулись з дефіцитом кадрів. Наприклад, завод німецької компанії Kromberg&Schubert, розташований у Луцьку, втратив приблизно третину персоналу протягом 2018 року. Але труднощі з персоналом мають не тільки підприємства, розташовані на кордоні з країнами ЄС. За оцінками холдингу Метінвест, якщо темпи виїзду працездатних українців з країни залишаться на нинішньому рівні, до 2025 року холдингу буде не вистачати 10 тисяч співробітників. Така кількість робітників сьогодні працює на двох гірничо-збагачувальних комбінатах Метінвесту – Центральному та Північному (усього холдинг нараховує близько 65 тисяч працівників). За даними Мінсоцполітики, на заробітках за кордоном постійно перебувають 3,2 млн українських громадян. А в цілому в міграційних процесах беруть участь по 7-9 млн осіб на рік, включаючи сезонних працівників.

У даний час компанії, які зіштовхнулись із втратою персоналу через трудову міграцію, реагують переважно збільшенням зарплати. Проте таке рішення вирішує проблему лише частково. У зв'язку з цим запроваджуються інші заходи. Серед них – приватні пенсійні фонди для співробітників, кар'єрні маршрути (пояснення співробітникам, яких результатів їм потрібно досягти, щоб зайняти більш високу посаду з кращою зарплатою), мікропозики власним співробітникам (у тих випадках, коли метою можливого виїзду за кордон є бажання заробити на щось конкретне) тощо. Але й ці заходи, на думку фахівців, у довгостроковій перспективі, на жаль, теж не зможуть кардинально вирішити проблему. Головна причина – вищі (у порівнянні з Україною) темпи зростання економік Польщі, Німеччини, Чехії, Болгарії та інших країн, які зараз шукають працівників. Лише у 2018 році попит на українських найманих працівників у згаданих країнах збільшився на 12-13 %. Надалі він зростатиме, у зв'язку з чим ці країни вже зараз завбачливо змінюють законодавство. Зокрема, з 2020 року в Німеччині вступить у силу закон про спрощення працевлаштування для кваліфікованих працівників, що дозволить іноземцям влаштуватися на роботу вже після прибуття до країни, тоді як зараз необхідно укласти трудовий договір ще до в'їзду.